

adoptat: SGuarner, *Nom.*, 1866); en efecte jo vaig oir pertot *roglà*, a La Llossa, Llanera i Xàtiva; i per llevar tot dubte, posant diacrític de fricativa a la g, a Canals i a Sallent (xxxii, 37.17, 44.17; xxxii, 10.17, 30.20, 49.14).

MENCIONS ANT. 1527, 1863, 1872 i 1602 l'alqueria de *Rotglà* consta amb cases de moriscos només: 30, 23 i 39 (Lapeyre, p. 38). Segons SSiv. fou separat de Xàtiva el 1535 com rectoria de moriscos (p. 371); i en tenia 30 en temps del Beato. El 1609: *Roglà*, amb 50 cases de moriscos entre Corberà i Serió, que era de «Don Juan Roglà» en el S. xvi. En efecte, en un doc. de 1619 es parla de Bellús i de Don Joannem *Rotlà*, «cuius esse dicitur locus de *Rotlà*» (Sarhou, *Hist. de Játiva* I, 409). Despoblat per l'expulsió en feren escriptura de població l'any 1611.

És, doncs, clar que el NL ve del d'aquest senyor: és variant de la forma comuna *Rotla* (germ. HROT-LAND), amb intercalació de g, tal com en els valencians *rogle*, *mogle*, *rugló*, per *rotle* etc. Altrament aquest llinatge era ja vell a la comarca: Ausiàs *Rotlà*, canonge de Xàtiva (Villan., *Vi. Lit.* II, 214). La -n eliminada per ultracorrecció, cosa molt extremada entre valencians: precisament és el cas de *Corberà*, el llogaret annexat a *Roglà*, en lloc del clàssic *Corberan* (cavallers medievals); i allà també hi ha qui es diu *Durà* per *Duran*.

En el Princ. i a Mallorca es mantenen en el NP la -n i el nexa *il*: «*Robland Carbonel*» canonge de la SdUrg. a. 1486 (PPujol i Tubau, *B. Bi. Cat.* 1918, 216). Pere Joan *Rotllan* humanista de Tamarit de Llitera, S. xvi. *Rublan*, historiador de Sóller. És bàrbara, capritxosa i anacrònica la forma *Rotllà* que ha adoptat M. de Riquer en l'*Enc. Cat.* per al nom *Rotlan* del paladí i el poema carolingi.

Roio, V. Ro- (misc. moss.)

ROJA

Nom d'un extens paratge de muntanya entre Conflent i l'alt Vallespir. Que és conegut als caminants canigonencs sobretot per les *Esquerdes de Rojà*; el trajecte de serra partint agües entre la Tet i el Tec, des de prop de les Fonts d'aquest riu fins prop de Pla-Guillem. Però la pron. *rujá* és la que m'és ben coneguda en els llocs des de 1927 i 1930, i ja 1923 (exc. 144, 147, 165 etc.); i veg. CATorras, *Pir. Cat.*

En mapes francesos es veu també escrit *Routjà*, amb *tj*. En les enqs. (fetes després de la Guerra, l'any 1959) oïa *rujá*, «damunt el Graver», a Prats de Molló (xxiv); l'inf. de Fullà (xxiv, 126.3), vacil·lava posant-ho estranyament en femení (f. suspecte, ara que la pedant autoritat dels «instituteurs» ignorants del català, està fent estralls) entre *la rujá* i *la rujá*, i explicant que és el nom que allí donen a la part alta de la Ribera de Fullà «que és la que baixa de Pi» (126.23): això ben correcte, car aquesta forma donaren al nom pagesos de la casa de Pi, on vaig haver de fer nit, atrapat per

la negror nocturna, el 1928, en l'exc. 147.

Informació històrica no en trobem gaire (no estrany essent llocs despoblats d'alta muntanya; i res no n'ha recollit Ponsich en el seu opuscle *Top.*). Però el venerable Francesc Comte (S. xvii) en *Il·lustració dels Cortats del Rosselló* (- - -) parla extensament de «les montanyes - - - de *Rojà*» (ed. *Montanya*, 1956, p. 66).

I hi ha una menció de data ben arcaica, a. 981, que bé s'hi deu referir, puix que no hi ha, en tota la Catalunya Nord, cap nom que s'hi assembli. El que no assegurem és que aquest hapax estigui ben transcrit, i transmès en l'ordre primitiu dels noms. És un venerable precepte del rei Lotari 2 per al monestir de Sant Genís de Fontanes (al peu de l'Albera).

Li assigna béns en pobles del B. i A. Vallespir i els Aspres, però després passa als del Rosselló, vora la Tet i després als del Conflent: monòtonament va repetint *in villa* - - - + el nom propi, que transcriu sense aquell detall: «in villa *Molaria*, et - - - *Balneolis*, *Bages*, villa *Rubiano*, *Hortafano*, *Tacione*». *Aebischer* (*Top.*, 225), amb la seva absurda fonètica pensà si pot ser «Llupia»: és evident que no: *Llupia* apareix amb *Lup-* constant en una quarantena de mencions, des de 953, i l'etim. LUPIANUM és indiscutida.

Cert que els noms que acompanyen aquest són del Baix Vallespir o Aspres; però això no descarta que es pugui referir a *Rojà*, encara que sigui una vintena de k. més a l'O. que aquests que l'acompanyen immediatament: car la localització «in comitatu Rossilionense» és vaga: si en rigor no s'aplica al Conflent, tampoc al Vallespir, que el mateix precepte ha distingit abans, com «*Vallis Aspirana*»; i tot seguit després, enumera noms de vora la Tet i molts del Conflent, com *Escaró*, *Suanyes*, *Fullà* etc. —aquests, justament immediats a la vall de Rojà i de Pi. Potser en la còpia, aquest nom anà a parar fora de lloc? Cert que el precepte és original i autèntic, però bé devia precedir-lo una minuta fornida pels monjos de St. Genís, i no pas els del Nord de França o Lotaríngia.

Com ETIM. podem pensar: A) En el NP RUBRUS, com va fer Skok (§ 283); puix que RUBEUS es reduí en gran part del ll. vg. a RUJU (cat. i oc. *roig*, arag. i moss. *royo*), si bé no deixa de fer algun escrúpol fonètic.³ D'altra banda no regategem a Skok, que vinguin d'ací alguns noms en -ACUM (*Rougé Loire-Inf.*; *Rougeat* a l'Ain) (hi ha també un *Rojat*, pic del Canigó, més a l'Est: veg. Torras). Tanmateix fins en el domini occità el que ell ha trobat més copiós és *Roubian*, B. du-Rhône, *Roubià* a l'Aude, i diversos *Roubiac* a l'Erau i el Tarn. Hi ha, doncs, raó per sospitar que el de *Rojà*, amb -j-, vingui d'una base en -DI-, com és normal en la nostra fonètica.

B) Doncs, aquesta base existeix i és ben coneguda: «sobretot des de l'estudi del gran celtòleg J. Loth: «Le dieu gaulois *Rudianos*, *Rudionos*» (*Revue Archéologique* II, 1925, 210-227). Al qual s'adherí Weisgerber: «*Rudianos* - - - Götternamen, stellt J. Loth zu RUDIO- *ROUDHO-», d'on l'irl. ant. *ruad*, que no sols significa 'vermell' sinó també 'fort, puixant' (*Die Sprache der Feslandkelten*, p. 209). Més que més tractant-